

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 5 September 2000

Guldmedalj för sin insats

Professor Mats Sandberg vid Institutionen för byggd miljö har tilldelats John Rydbergs internationella pris för sitt arbete om bland annat luftdistribution.

Sid.7

Läro-utbildning debatteras igen

Oavsett egna politiska eller ideologiska bevekelsegrunder har vi att effektuera besluten från statsmakten. Men det gör vi inte, skriver Ingemar Ahne.

Sid. 4

Platserna fördubblas

En stor ökning av ansökningarna till sommarkurserna i teknik för tjejer i åttonde årskursen gör att antalet kursplatser till nästa sommar fördubblas.

Sid. 3

Tråkiga och goda exempel på mediernas bevakning

Så har vi åter startat ett nytt läsår med drygt 1 500 nya studenter som läser vid våra utbildningsprogram. Tidningsmedia följer som vanligt antagningen och får rubriker till stånd helst med syfte att skapa oro. I år kunde vi – i likhet med de senaste åren – läsa om hur många tomma platser det finns vid de olika högskolorna och även vid vissa universitet. I en av de listorna fick vi en inte så smickrande hög placering. Med anledning härav blev jag uppringd av en journalist från TT. Jag fick då ett bra tillfälle att förklara vad siffrorna egentligen säger. Och då blev sensationen inte så stor längre.

OKUNSKAP – MISSFÖRSTÅND?

Det finns nämligen en del okunskap i frågan eller, om man vill kalla det missförstånd. Tomma platser har vi inte, eftersom vi tar in många fler studenter än vi får medel för. Den prognos vi gjorde i samband med delårsrapporten visar att antalet helårsstudenter under 2000 beräknas bli över 4 800, vilket ska jämföras med de 4 145 som vi minst ska ha. Av dessa ska 2 040 vara inom NT-området och det är det vi inte klarar. Uppskattad siffra är här 1 928. Vilket dock är en ökning med nästan 20 procent jämfört med föregående år, då antalet helårsstudenter inom NT var 1 625! Problemet är att regeringen höjer kravet på antalet NT-platser varje år, relativt totala volymen mer för oss än för många andra universitet/högskolor.

GOD PEDAGOGIK ...

Journalisten menade också att de tomma platserna skulle innebära ekonomiska svårigheter för högskolorna. Det krävdes god pedagogik att förklara att vi kommer att ha ett planerat minus i bokslutet, inte på grund

Birgitta Stymne, rektor.

na i samband med antagningsprocessen varje år finner något att göra stora rubriker av, som inte egentligen visar sig ha så stor saklig grund. I år gällde det att VHS sålt uppgifter om vilka studenter som antagits till vissa program. Men uppgifterna är offentliga och som statlig myndighet måste man på begäran lämna ut uppgifterna och även då ta betalt för kostnaderna som uppstår. Så inte heller i detta fall fanns anledning till stora rubriker.

SAKNAR SAKLIGHET

Dock saknar jag medias intresse att uppmärksamma utbildningsfrågor på mer sakliga grunder. Och skulle det då visa sig finnas skäl för stora rubriker har jag inget emot det. Men utan att ha sensationer i blicken vore det stimulerande att få fler diskussioner om högre utbildningen till stånd i media. Försök har nyligen gjorts av DN genom att varje söndag ha några sidor i en Kunskapsbilaga. Men nu är den nedlagd och ersatt med något mycket mindre en dag mitt i veckan. Det måste tolkas som bristande intresse från redaktionen och/eller läsarna. Tråkigt.

ROLIGT MED GD-SIDA

Roligt är det då i stället med initiativet av Gefle Dagblad att varje tisdag ha en helsida med nyheter om och artiklar från högskolevärlden, med särskilt fokus på den lokala högskolan, HiG. Ett mycket bra initiativ som jag hoppas blir långvarigt, eftersom det då blir en stor hjälp i den uppgift vi gemensamt har, nämligen att höja intresset för den högre utbildningen och forskningen i vår region.

av tomma platser utan därför att vi tar in för många studenter.

STORA RUBRIKER UTAN GRUND

Jag sitter med i styrelsen för Verket för Högskoleservice, VHS, som ansvarar för den samordnade antagningen. Detta gör att jag också här lagt särskilt märke till hur journalister-

Teknikkurserna för tjejer fördubblas nästa sommar

Det går framåt för sommarkurserna i teknik för tjejer. Ansökningarna ökade med 57 procent denna sommar. Nästa år borde man kunna se om kurserna givit resultat. Då är det femte året de hålls.

Kursen i teknik ges för flickor som går ut grundskolans åttonde årskurs. Målet är naturligtvis att öka andelen kvinnliga sökande till ingenjörsutbildningarna. Antalet ansökningar har stadigt ökat och till årets

tjugo platser kom fyrtiosju ansökningar.

– Av de antagna hoppade endast två av, och det var av andra anledningar än ointresse, berättar Liza Bratt, jämställdhetsamordnare. Och reservlistan fyllde lätt platserna.

Kursen hölls efter skolavslutningen och innehöll laborationer inom geodesi, elektronik, datakunskap och CAD, datorstödd design.

– Nästa år har vi beslutat öka antalet kurser och platser till det dubbla. Och till 2002 planerar vi att öka upptagningsområdet till att även omfatta Hofors.

Kursen har egentligen 30 platser, men tio av dem administreras helt av Sandvikens kommun och är närmast att likna vid en uppdragsutbildning.

HEL HELG PÅ HÖGSKOLAN

– I höst har vi även ett ”tjej-läger” under en helg där eleverna från gymnasiet naturvårdsprogram vistas på Högskolan fredag till söndag. Det blir föreläsningar, träff med studenter och möjlighet att prova på Högskolans ingenjörprogram för data, elektronik, kart- och måtningsteknik samt maskin.

Däremellan bjuds eleverna på fest i studentkårens regi.

Även killar i årskurs åtta har möjlighet att läsa på Högskolan ett par veckor under sommaren. Det handlar då om Killar i barnomsorgen. Vi hade 48 sökande och kunde ta in fler än vad de ordinarie 30 platserna medgav eftersom det var lätt att hitta handledare. Kursen är både teoretisk och praktisk.

Hur utslaget av dessa insatser blir, kommer kanske att kunna utläsas redan nästa läsår. Då har de tjejer som gick den första teknikkursen slutat gymnasiet.

OVE WALL

Seminarieserie om praktik

Praktiken – härifrån till verkligheten – en spännande tvärvetenskaplig seminarserie för våra akademiska yrkesutbildningar ges under höstterminen 2000.

Arbetsgruppen som anordnar ovannämnda seminarserie består av Monica Andersson, Anna Loftmark och Elisabeth Häggström från V-institutionen, samt Annika Elm, Åsa Morberg, Agneta Norlén och Lennart Öhlund från U-institutionen.

DE FÖRSTA LJUVA ÅREN...

Under höstterminen inbjuder vi till en seminarserie under rubriken ”Härifrån till verkligheten”. Seminarserien är uppbyggd runt fyra olika teman: Teorier om praktiken, Att vara lärare, Klinisk utbildning och De första ljuva åren?

Seminarierna kommer att behandla följande frågeställningar: Varför ska man ha praktik i yrkesutbildningar? Varför ska praktiken vara teoriansknuten? Vad ska praktiken innehålla? Hur ska praktiken fördelas under utbildningstiden? Bemötas och bedömas? Kriterier för bedömning? Är praktiken ett problem? I så fall för vem? Stöd under den första yrkesverksamma tiden? Karriärkurser? Praktiken i ett internationellt perspektiv.

Vi ser seminarierna som ett led i kompetensutvecklingen i den verksamhetsförlagda delen av våra akademiska yrkesutbildningar.

TVÄRINSTITUTIONELLT

Seminarieserien vänder sig till Högskolans lärare, till studenter från hela Högskolan och till handledare/mentorer inom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen från samtliga pro-

gram. Serien har ett enhetligt upplägg. Vi börjar med en kort presentation som inledning till dagens tema och vårt mål är att försöka belysa praktikfrågorna tvärinstitutionellt.

GRUPPDISKUSSIONER

En moderator håller i programmet och initierar den gruppdiskussion som alltid följer. Vi diskuterar utifrån olika perspektiv. Efter gruppdiskussionen har vi en kort stund då vi ger en möjlighet för varje grupp att komplettera dagen med intressanta frågor, färdigheter och funderingar.

Varför har vi arbetat med denna seminarserie just nu? undrar säkert Högskolans läsare. Vi menar att den praktiska delen i yrkesutbildningar alltför sällan ställs i fokus för utvecklande diskussioner. Vi är också helt säkra på att vi har något att lära av varandras sätt att arbeta med den verksamhetsförlagda utbildningen på de olika akademiska yrkes-

utbildningarna. Vi ser fram emot utvecklande möten på den arena vi skapat genom seminarserien.

Genom att ta del av andras erfarenheter av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen får vi inspiration att se vår egen verksamhet på nytt. Oftast har vi inte tid att reflektera över våra egna handlingar i den verksamhetsförlagda delen. Vad kan inte denna kollegiala dialog leda till?

ANMÄLAN BEHÖVS!

Seminarieprogram finns på V- och U-institutionernas kanslier och på respektive hemsidor. Vi behöver en anmälan av praktiska skäl. Om någon under hösten önskar intyg på deltagande så förutsätter detta deltagande i samtliga seminarier under hösten.

Varmt och innerligt välkomna.

ANNA, ANNIKA, LENNART,
MONICA OCH ÅSA.

Ingemar Ahne

Om lärarutbildningens vara

Debatten om Högskolans lärarutbildningar, i HA 2-00 och 3-00 fortsätter. Ingemar Ahne, universitetsadjunkt och lärare på U-institutionens avdelning för de samhällsorienterade ämnenas didaktik, fortsätter här diskussionen, som han anser är påfallande ensidig.

I samband med de förslag till förändrad organisation vid HiG som lades fram i våras skrev ett tjugotal engagerade i lärarutbildningen vid HiG, inklusive jag själv, i Högaktuellt nr 2. Artikeln påtalade behovet av att göra någonting åt den organisatoriska situationen för lärarutbildningarna. Två av de programansvariga för grundskolläraryrket, Roy Nilsson och Bengt Schüllerqvist, skrev var sin replik i HA nr 3. Nu har högskolestyrelsen tagit sina beslut, men i och med regeringens proposition i våras, om en förnyad lärarutbildning, finns likväl anledning fortsätta diskussionen.

SVÅRT ATT DISKUTERA

Att diskutera lärarutbildningen med de programansvariga är svårt. Utifrån deras inlägg är det nästan omöjligt att förstå varför de nuvarande lärarutbildningarna, barn- och ungdomspedagogiska-, grundskolläraryrket och gymnasieläraryrket kommer att läggas ned och ersättas av en gemensam utbildning. Denna nedläggning, och indragning av examensrätten, sker ju efter omfattande kritik både från utvärderingar och från statsmakterna, om stora brister vid högskolorna framför allt vad gäller grundskolläraryrket. En kritik som Högskolan i Gävle inte hör samman. Det borde vara uppenbart att något är i grunden fel om regeringen föreslår en så genomgripande förändring som den gör

utifrån förslaget från Lärarutbildningskommittén, LUK.

Det finns stor anledning att fundera på varför inte heller HiG klarat av att genomföra grundskolläraryrket och åtgärdat de brister statsmakterna uppmärksammat oss på. Lärarutbildningen är ett av riksdag och regeringens medel att styra skolan. Oavsett våra egna politiska/ideologiska bevekelsegrunder har vi som ämbetsmän att sakligt, kritiskt och opartiskt tolka de styrdokument som ligger till grund för lärarutbildningen och effektuera besluten.

VI FICK INGET SVAR

Ämnesgrupperna för didaktik/metodik och praktik och för pedagogik skrev en gemensam skrivelse till grundutbildningsnämnden i mars 1998 (Dnr 724-228/98). Den skickades för kännedom till rektor, utbildningschef, programråd och prefekter. Där upplyste vi om vilka brister som grundskolläraryrket alltjämt har. Exempelvis att det inte fanns några gemensamma kurser för grundskolläraryrket, vilket har gjort en sammanhållen utbildning för de olika inriktningarna svår att genomföra. LUK-propositionen föreslår 60 poäng gemensamma kurser för alla studieinriktningar i ett allmänt utbildningsområde. Vi skrev också att vi inte har några ämnesövergripande kurser. I propositionen föreslås att hälften av poängen i det allmänna utbildningsområdet bör vara ämnesövergripande. Vi skrev till Grun (grundutbildningsnämnden) att studenterna även i sina ämnesstudier måste få verksamhetsförlagda moment. Regeringen föreslår att 10 poäng av studierna i studentens inriktningssämne om 40 poäng ska vara verksamhetsförlagda. Det skulle bli alltför tröttsamt för läsaren att beskriva fler tillkortakommanden. Den som vill ha en lektion i ämnet

Det är svårt att diskutera lärarutbildningen med de programansvariga, Bengt Schüllerqvist och Roy Nilsson, skriver Ingemar Ahne, och fortsätter debatten från Högaktuellt nr 3-00.

”Vad var det vi sa”, kan läsa hela skrivelsen på webbadressen www.hig.se/u-inst/metodik/grun.rtf. Även kommunrepresentanter i programrådet har skrivit till högskolestyrelsen och Grun och påtalat brister (Dnr 76-1576/96).

Vi fick aldrig något svar från Grun. Inte från någon annan instans heller.

En kort period satt jag själv i programrådet för grundskolläraryrket men fann det lönlöst. Det var mycket svårt att få till diskussioner om programmet grundade på styrdokumentet för lärarutbildningen och grundskolan. Ett sorts svar fick vi i HIG:s remissvar till LUK:s betänkande. Den remissen var mycket negativ till de förändringar som föreslogs, i synnerhet de delar som redan nu grundskolläraryrket kräver av oss.

Det finns en ovilja att på allvar diskutera lärarutbildningens problem både från de program-

ansvariga och andra ansvariga instanser. De programansvarigas artiklar visar återigen vilket ointresse det finns för en saklig diskussion om vad en lärarutbildning ska grunda sig på. Motivet till att organisera utbildningen på detta sätt, i strid mot statsmakternas intentioner, inskränker sig till ”... så här gör man på andra högskolor och universitet ...”. Minns skriftens ord: ”Kan väl en blind leda en blind? Falla de icke då båda i gropen?” (Lukas 6:39).

Det finns ytterligare fallgropar som den nuvarande utbildningen hamnat i, vilka förtjänar uppmärksamhet inför en ny lärarutbildning. En viktig diskussion är vad ämnesdidaktiken ska grunda sig på: skolämnet eller universitetsämnet. Till detta återkommer jag i nästa nummer av U-bladet (nr 2 som kommer vecka 40).

Du hittar det på url: <http://www.hig.se/i-inst/info/ublاد.html>.

INGEMAR AHNE

Lars Torsten Eriksson

Om tentornas vara – eller inte vara

"Slopa tentorna" braskar Dagens Nyheter i en debatt-rubrik i april. "Flumpedagogiken tillbaka" blir det omedelbara svaret. Sker det någon utveckling av högskolornas utbildning?

Trots att utbildningen svarar för den helt dominerande delen (80–90 procent) av resurser och aktiviteter vid flertalet högskolor, tycks regeringen prioritera forskning när man diskuterar med högskolorna. Så sent som i mars har man begärt in och analyserat alla högskolors forskningsstrategier.

VARFÖR INTE STRATEGIER?

Varför begär man inte i dessa dialoger att högskolorna formulerar utbildningsstrategier? Vilka högskolor eller universitetsinstitutioner har tagit fram en egen utbildningsstrategi? Jag tror tyvärr att de är lätt räknade.

För det första bör sådana utbildningsstrategier inte utgå från det "rätt-fel"-tänkande som kvalitetsresonemangen i DN-artikeln gör.

Författarna utgår där ifrån lätt bedagade liknelser mellan högskolor och företag. Vill vi betona individens eget ansvar för lärande och en demokratisk grundsyn bör vi i stället resonera om "lika-olika"/"fungerar-fungerar inte" som kriterium på hur vi behandlar lärofrågor. Studenten är en partner i lärandet och inte ett objekt för utbildningsproduktionen.

E-LEARNING

För det andra kan organisationer alltid förstärka sina resurser genom att anpassa sitt arbets-sätt efter nya förutsättningar. Den nya teknologin ger ett mycket stort reformutrymme. Ny teknik har fortlöpande underlättat mänskligt arbete. Informationsteknologins (e-learning) möjligheter att skapa nya arbetssätt har bara till ringa del tagits till vara i högskolorna.

En högskola bör bygga sin ut-

bildningsstrategi på individen och gruppen, men genom att lägga ut all kursinformation och använda e-klassrum kan vi omfördela dagens resurser och skapa mer kommunikation och dessutom mer individuella kontakter. De stora repetitiva föreläsning-volymer i grundutbildningen tar nu huvuddelen av utbildnings-resurserna helt i onödan.

Många lärare tvingar sig själva att på detta sätt diska samma disk om och om igen. I rädsla att förlora resurser?

Jag tror den rädslan är obefogad. Om standardföreläsningarna läggs ut på Internet, kan läraren använda sin tid till diskussion med studenter och att leda grupprocesser i stället, och få en bredare bedömningsgrund för betyg än vad traditionella tentor ger.

MENINGSFULL ÅTERKOPPLING

För det är väl skillnad mellan å ena sidan de insatser studenterna gör i form av inlämningsuppgifter, seminariediskussioner, svar på litteraturfrågor, rapporter och

så vidare, och å andra sidan det behov av bedömningsunderlag läraren har för att sätta sitt betyg?

I en kommunikationsintensiv miljö får den enskilda studenten mer individuell och därmed mer meningsfull återkoppling. Förutom den friare tids- och rumsanvändning som ligger i flexibla arbetsformer. Och såväl lärare som student får ett rikare underlag för bedömning och förbättring av kunskaperna än traditionella litteraturtentamina ger.

LARS TORSTEN ERIKSSON

Lars Torsten Eriksson

Minnesord över Britta Björkén

Strax före midnatt, natten till midsommarafton, dog Britta Björkén i kretsen av sina systrar och nattpersonalen. Hon somnade stilla in utan lidande, men märkt av sin sjukdom. De av oss som hade förmånen att dela tiden med Britta detta år, har lärt sig mycket av livet. Hur bräckligt och skört det är.

Britta hade tänkt sig, som så många andra, ett rikt liv med sina intressen och hobbies efter sin pensionering. Hon fyllde 65 år den 25 mars. Ödet vill annorlunda. Det hjälpte inte att Britta åkt tio Vasalopp, varit ofta i motions-

spåret eller var en mycket duktig golfspelare. Hon var en genuin friluftsmänniska.

Britta kom efter en tjänst hos Försvarets Läroverk i Uppsala till Gävle och Lärarhögskolan hösten 1969. Hon hade då en fil. mag. i matematik och kemi och undervisade blivande lärare. Senare under sjuttio- och åttiotalet läste Britta in dataämnen och undervisade till året innan sin död blivande dataingenjörer och datavetare.

Britta var mycket skarp, klar och rakryggad till sitt sätt, vilket gjorde att många kollegor kände

stor respekt för henne. Innanför skalet fanns dock ett mycket varmt hjärta som värnade om den lilla människan, ett starkt rättvisepatos och humanismen i allmänhet. Hon var dock inte den person som klagade i onödan utan försökte efter bästa förmåga reda ut de problem som fanns.

Detta kom även tillgodo i hennes kontakt med studenterna, där Britta var uppskattad och omtyckt som lärare. Britta hade valt läraryrket i mångt och mycket just för kontakten med människor.

Eftersom Britta under drygt

trettio år verkade, först på Lärarhögskolan, sedermera Högskolan, och många kände Britta från olika verksamheter och institutioner under dessa år, antingen som kollega, facklig företrädare, medarbetare, lärare eller som vän med många minnen, känns det angeläget med dessa minnesord.

Begravningsceremonin som ägde rum i slutet av juli i Eviga livets kapell var ljus och vacker.

Syskon med familjer, övrig släkt och vänner närvarade.

VÄNNERNA

GENOM JOHNNY BUSTAD

Miljösamarbete med Holland lockar

Under några intensiva dagar i april representerade Jonas Kågström på E-institutionen Högskolan i Gävle vid Högskoleverkets resa till Holland. Syftet var att granska hur holländarna integrerar miljöfrågor i sin grundutbildning. Här skriver han om sina erfarenheter.

Den första skillnaden mellan Sverige och Holland var att våra värdar var mycket noggranna med att poängtera att det var uthållig utveckling som prioriterades och inte miljö som sådant. Därför kände jag mig också mer hemma eftersom frågor om uthållig tillväxt ligger en ekonom särskilt varmt om hjärtat.

Den första dagen besökte vi det tekniska universitetet i Delft, med flera ingenjörsutbildningar starkt betonade av miljö och uthållig utveckling. De nyaste utbildningarna var påfallande lika HiG:s Miljökommunikation- och ekonomi-program. Särskilt tryckte man på möjligheten för studenterna att läsa sista terminen på distans med samtidigt arbete på ett företag. Företagen ser till att studenterna har meningsfulla arbetsuppgifter där de tillåts tillföra företagen sina färsk specialtjänster.

INBJÖDS TILL GRANSKNING

Under lunchen vid TU Delft presenterade Kaisu Sammalisto sitt arbete om miljöintegreringen vid svenska lärosäten. Hennes föredrag gav intressanta diskussioner med de 40-tal lärare och studenter som kommit för att lyssna. TU Delft visade sig också gå i bräschen för arbetet med "Criteria for Sustainability in Higher Education". Detta är tänkt att bli en gemensam holländsk bas för en utvidgad syn på universitetens arbete med uthållig utveckling. Det var intressant att notera hur vår typ av

miljöledningssystem spelar en underordnad roll i detta nya arbete och Miljökollegiet vid HiG bjöds på stående fot in att delta vid granskningen av de holländska styrdokumenten. En förhoppning väcktes om att skapa en samsyn på dessa frågor mellan våra länder, överförbar till EU-nivå.

FRIVILLIGHET FRAMÅNGSRIK

Andra dagen gjorde vi ett besök på en försöksanläggning vid nordsjökusten. Dessvärre tvingades den svenska delegationen konstatera att mycket av de experiment som utfördes där redan genomförts i Sverige. Försök med treglasfönster känns inte särskilt avantgarde om man så säger. Däremot imponerade de delvis framgångsrika försöken att på frivillig basis minska industrins energianvändning. Möjligheterna för fortsatta kontakter på området verkade även här mycket goda.

Lantbruksuniversitetet i Leeuwarden kunde visa upp ett lantbruksgymnasium integrerat i samma hus. Här finns alltså

unika möjligheter att påbörja studier av uthållig utveckling på ett tidigt stadium. Förutom att rekryteringen är säkrad finns stora möjligheter för universitetets forskare att dela med sig av sina rön till gymnasieutbildningen. På motsvarande sätt kan även nya pedagogiska rön föras över till universitetutbildningen.

Den konkreta integreringen av uthållig utveckling i utbildningen manifesteras här främst i att nya kurser utvecklas med beaktande av dessa frågor. När det gäller till exempel den ekonomiska utbildningen tillgodoser universitetets lärare integreringen bland annat genom att koppla kurserna i ekonomi till den förändrade efterfrågebilden för jordbruksprodukter runt om i Europa. För Holland anses detta vara en överlevnadsfråga eftersom det kemikalieintensiva holländska jordbruket i allt högre utsträckning måste profilera sig inom miljöområdet. Här spelar universitetets nära samarbete med det omgivande näringslivet också en nyckelroll.

Många av studenterna har på nära håll sett sina föräldrar kämpa med marknadsföring och distributionskanaler för uthålligt odlade produkter. Dessa erfarenheter har kommit att prägla forskningsverksamheten. I första hand genom att universitetets samarbetspartners inom näringslivet i allt högre grad börjat prioritera forskning för att göra miljövänliga produkter billigare än motsvarande traditionella grödor.

PEDAGOGISKA STILGREPP

Sista dagen tillbringades vid Amsterdams universitet. Där fokuserade vi mer på hur det holländska arbetet med uthållig utveckling kan tjäna som ett exempel för vår verksamhet. Olika pedagogiska stilgrepp diskuterades för att föra in målet om en uthållig utveckling som en naturlig del i våra kurser. I anslutning till mitt tacktal förädrades representanten från Amsterdams universitet med ett gyllene "Kunskapens ägg" från E-institutionen.

JONAS KÅGSTRÖM

Det ekologiska biblioteket vid tekniska universitetet i Delft påminde mer om Uppsala högar än om en byggnad, tyckte Jonas Kågström. En trevlig och innovativ skapelse vars tak dessutom är populär picknickplats för studenterna. Foto: Jonas Kågström

Arbete med luftdistribution gav internationell guldmedalj

F.E.S.T igen

”För enastående insatser för utvecklingen av ventilations- teknik och luftdistribution” har professor Mats Sandberg vid Institutionen för byggd miljö tilldelats ett nyinstiftat internationellt pris, John Rydberg Gold Medal. Priset delades ut vid kongressen Roomvent i engelska Reading i juli.

Mats Sandberg har sedan 1982 ägnat sig åt strömningsteknik. Han har också givit ut en 700-sidig tegelsten i ämnet. Senare har han börjat studera luftdistribution i en vidare bemärkelse.

– Vi tillbringar 90 procent av vår tid inomhus. Därför är inomhusklimatet så viktigt. Det som på sjuttioalet handlade om energibesparingar handlar i dag om effektivitet och om hur vi upplever vistelsen inomhus.

OSYNLIGHET FÖRSVÅRAR

Mats Sandberg menar att man borde betrakta ventilationen som en möbel.

– Vi har åsikter om hur och med vad vi vill möblera ett rum. När det gäller luften och dess rörelser blir det svårare. Den är ju osynlig. Hur ska man kunna beskriva den och hur ska man kunna välja rätt form av ventilation?

För Mats Sandberg handlade det om att göra klimatet synligt. Det gjorde han med hjälp av spårgas, kamera och ett CAD-system. De bilder som där presenteras, tredimensionella, avslöjar luftens temperatur, hastighet och riktning längs en viss yta av rummet. Det gör dels att den boende kan se skillnader som tidigare var osynliga och inte avslöjades förrän systemet var färdiginstallerat, dels att producenterna kan höja kvaliteten på sina system.

Men sedan ska installationerna också vara vackra, de är en del av möblemanget. Detta är ytterligare ett sätt att profilera produkterna.

Inom kort kommer vi också att kunna lyssna på olika typer av installationer innan vi köper dem.

NATURNÄRA UPPLEVELSE

Ett problem med dagens ventilationssystem är att de arbetar konstant, är monotona. Mats Sandberg har lagt märke till att vi eftersträvar variation. Hans idé i det avseendet är att låta effekten variera såsom luften ut-

omhus. När fläkten står stilla är det tyst och varmt, när den startar får vi svalka.

– Nästa spännande försök är att göra helfältsmätningar, det vill säga mäta förhållandena i hela rummet samtidigt och även kunna se partikelkoncentrationen, det vill säga hur effektiv ventilationen är.

Då kan man på en datorskärm se hur sitt rum ter sig möblerat, hur ventilationen fungerar, drag, temperatur, hur den låter och ser ut. Då ska det vara lättare att välja rätt.

Och guldmedaljen?

– Hedrande, skrattar han.

OVE WALL

Högskolans Mats Sandberg fick John Rydberg Gold Medal – instiftat av de fem nordiska VVS-tekniska föreningarnas gemensamma organisation, Scanvac – i engelska Reading i juli år. Det delades då ut för första gången.

Sedan 1997 driver Högskolan regionala IT-projekt, med stöd av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen). Syftet är att påskynda utvecklingen av den regionala informationsinfrastrukturen i Gävleborgs län.

Seminarie- och mässdagen F.E.S.T (the Future in E-commerce Science and Technology) är ett eget projekt i högskolans regionala IT-projekt. Målet är att skapa en aktiv informations-spridning med och mellan företag om IT-verktyg för företagsutveckling.

NYA TEKNIKENS MÖJLIGHETER

F.E.S.T pågår den 12 oktober i Valhall, klockan 9.00–16.00, och riktar sig främst till små och medelstora företag. F.E.S.T vill ge företagare i Gävleborgs län ny kunskap om elektronisk handel, digitala medier och smarta hem samt visa den nya teknikens möjligheter.

Seminarieerna belyser vilka möjligheter den nya tekniken erbjuder och hur de kan utnyttja dem i sin företagsutveckling. Det ges även en blick in i framtiden inom områdena elektronisk handel, digitala medier och smarta hem.

TALARE OCH VÄNNER

Talare är personer med stor erfarenhet inom området, några är engelsktalande.

På mässan utanför Valhall presenteras högskolans verksamhet, kunskap och kompetens inom området. Där finns även företagens vänner, det vill säga företag/nätverk/aktörer som på olika sätt kan hjälpa företagarna i deras verksamhetsutveckling.

Välkomna!

JOHANNA ESPLUND

B

SVERIGE

Porto
betalt

Tio gånger snabbare

Nu ska det vara slut med sega väntetider i Högskolans nätverk. För 3 miljoner kronor har den så kallade aktiva delen av nätverket bytts ut och hastigheten höjts minst tio gånger.

Det förra nätverket var ett så kallat hubbat nätverk. Enkelt uttryckt innebar det att all personal turades om att utnyttja de 10 megabyte per sekund nätverket erbjöd.

– Om många i personalen samtidigt utnyttjade nätet kunde det bli brist på resurser, säger nätverksansvarige Magnus Larsson. Samma sak om stora datamängder, till exempel filmer, skulle skickas genom kablarna.

STÖR INGEN ANNAN

Det nya nätverket kommer från Sisco Systems och är ett så kallat switchat nätverk och är mycket snabbare.

– Här finns en överföringshastighet på 100 megabyte per sekund,

det vill säga tio gånger högre kapacitet, säger systemansvarige Patrik Carlsson. Men nu delar man inte längre på dessa utan var och en ska kunna tillgodogöra sig hastigheten utan att det påverkar någon annans arbete.

Om vi ändå är inne på hastigheter kan i sammanhanget nämnas att mellan Högskolans byggnader är hastigheten 1 gigabyte, ytterligare tusen gånger snabbare. owl

Patrik Carlsson, systemansvarig, och Magnus Larsson, nätverksansvarig, i "kabelkällaren".

Nytt plastkort

Som första (?) högskola i landet tar HiG itu med problemet med för tjocka plånböcker. Fast inte på det sättet. Ett nytt kort, försett med streckkod, kommer att fungera både på entrédörrar och som lånekort på Högskolans bibliotek. Kortet delas ut med början denna termin. owl

002541

Nya Kontakttorget invigs

Kontakttorget har flyttat in i nyrenoverade lokaler i hus Grenadjären, intill de gamla röda trästallarna. De bjuder in Högskolans personal till invigning

och fika den 5 oktober klockan 10.00. Passa på att se de stora ljusa lokalerna och de intressanta detaljer som kommer fram ur väggarna.

sett med bengt söderhälls ögon...

